

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Ławnik SN Jarosław Gałkiewicz

Protokolant Kamila Zacharz

przy udziale prokuratora Dawida Jackowskiego - Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, obwinionej prokurator X. Y. i jej obrońcy prokuratora X.1 Y.1

w sprawie **X. Y.** - prokurator Prokuratury Rejonowej w [...] obwinionej o popełnienie przewinień dyscyplinarnych z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze i innych

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na rozprawie w dniu 8 grudnia 2025 r.

odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego oraz odwołania obrońcy obwinionej
od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 16 maja 2025 r., w sprawie o sygnaturze akt [...]

orzeka

I. zmienia zaskarżone orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym w ten sposób, że:

a. w punkcie I orzeczenia przyjmuje za podstawę prawną odstąpienie od wymierzenia kary art. 142 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze;

b. w punkcie II orzeczenia eliminuje sformułowanie „zarzucając jej brak siły i charakteru do formułowania ocen własnych, niezależnych od prezentowanych przez przełożonych”, a za podstawę prawną wymierzonej obwinionej kary upomnienia, przyjmuje art. 142 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze;

II. w pozostałej części zaskarżone orzeczenie utrzymuje w mocy;

III. obciąża Skarb Państwa kosztami postępowania odwoławczego.

[r.g.]

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, orzeczeniem z dnia 16 maja 2025 r. w sprawie o sygnaturze akt [...], uznał obwinioną X. Y. - prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] w [...], w granicach wniosku, za winną:

1. *popęlnienia czynu w postaci uchybienia godności urzędu, polegającego na tym, że w dniu 7 czerwca 2022 r., wbrew obowiązкови, wynikającemu z art. 92 § 1 w zw. z art. 96 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze oraz art. 96 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze, jak również z § 11 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Prokuratorów kierowania się zasadą godności i unikania wszystkiego co mogłoby przynieść ujmę godności prokuratora, nie posiadając rzetelnych informacji o zebranych w postępowaniu przygotowawczym materiale dowodowym, skomentowała na swoim serwisie [...] w dniu 7 czerwca 2022 r. skierowanie aktu oskarżenia w sprawie [...] Prokuratury Rejonowej [...] w [...], czym zakwestionowała posiadanie przez asesora*

- autorkę aktu oskarżenia waloru nieskazitelnego charakteru w rozumieniu art. 75 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze oraz podważyła autorytet prokuratury jako organu stojącego na straży praworządności, tj. czynu z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze, przy czym ustalił, że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi i na podstawie art. 137 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze odstąpił od wymierzenia kary obwinionej,
2. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego w postaci uchybienia godności urzędu, polegającego na tym, że w dniu 7 lutego 2023 r., wbrew wynikającemu z art. 92 § 1 w zw. z art. 96 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze oraz art. 96 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze, jak również z § 11 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Prokuratorów, obowiązku kierowania się zasadą godności i unikania wszystkiego co mogłoby przynieść ujmę godności prokuratora, nie posiadając rzetelnych informacji w postępowaniu przygotowawczym o materiale dowodowym, skomentowała na swoim serwisie [...], orzeczenie Sądu Rejonowego [...] w [...], wydane w sprawie [...] w ten sposób, że upokorzyła autorkę aktu oskarżenia po pierwsze zarzucając jej brak siły i charakteru do formułowaniu ocen własnych, niezależnych od prezentowanych przez przełożonych, działanie powodowane nadgorliwością i mające na celu osiągnięcie sukcesu zawodowego oraz po drugie ujawniając, że niezostanie powołana na stanowisko prokuratora, a przełożonym autorki aktu oskarżenia zarzuciła to, że doprowadzili do postawienia M. M. w stan oskarżenia wyłącznie z uwagi na osobę jego ojca lub też „za nazwisko”, czym zakwestionowała posiadanie przez autorkę aktu oskarżenia i jej przełożonych waloru nieskazitelnego charakteru w rozumieniu art. 75 § 1 pkt 2 ustawy z dnia

28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze oraz podważyła autorytet prokuratury jako organu stojącego na straży praworządności, tj. czynu z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze i na podstawie art. 142 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze wymierzył oskarżonej karę dyscyplinarną upomnienia.

Odwołanie od powyższego wniosł Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego oraz obrońca obwinionej.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego zaskarżył orzeczenie w zakresie odnoszącym się do określenia podstaw prawnych odstąpienia od wymierzenia obwinionej X. Y. kary (czyn numer I sentencji orzeczenia) oraz wymierzenia obwinionej X. Y. kary dyscyplinarnej upomnienia (czyn numer II sentencji orzeczenia), na niekorzyść obwinionej, zarzucając:

1. *obrazę przepisu prawa materialnego, w zakresie innymi niż kwalifikacja prawna czynu przypisanego obwinionej X. Y. w punkcie I sentencji orzeczenia, to jest art. 142 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 390), poprzez niewskazanie przywołanego powyżej przepisu jako podstawy prawnej odstąpienia od wymierzenia obwinionej kary a powołanie nieistniejącego przepisu 137 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 390), co spowodowało, że w opisanym zakresie orzeczenie nie odpowiada prawu,*

2. *obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 413 § 1 pkt 5 i 6 k.p.k. i art. 413 § 2 pkt 2 w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 390), poprzez wskazanie w punkcie II sentencji orzeczenia niepełnego przepisu stanowiącego podstawę prawną wymierzenia obwinionej*

X. Y. kary dyscyplinarnej upomnienia, to jest art. 142 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. -Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 390), zamiast art. 142 § 1 pkt 1 przywołanej ustawy.

Na podstawie powyższych zarzutów, wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez:

1. określenie, w punkcie I sentencji przypisanego obwinionej X. Y. czynu, art. 142 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 390) jako podstawy prawnej odstąpienia od wymierzenia kary,

2. uzupełnienie, w punkcie II sentencji przypisanego obwinionej X. Y. czynu, podstawy prawnej wymierzonej kary dyscyplinarnej upomnienia o jednostkę redakcyjną w postaci „punktu 1”, to jest przyjęcie, iż podstawę tę stanowi art. 142 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 390).

Obrońca obwinionej zaskarżonemu orzeczeniu temu zarzucił:

1. *Obrazę prawa materialnego w postaci art. 137§ 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze mającą wpływ na treść orzeczenia poprzez błędne przyjęcie, iż zachowanie X. Y. opisane w pkt I orzeczenia odnoszące się do zamieszczonego w dniu 7 czerwca 2022 roku na portalu społecznościowym [...] wpisu krytykującego skierowanie aktu oskarżenia w sprawie [...] przeciwko znanemu raperowi o scenicznym pseudonimie „M.” (M. M.) z uwagi na to, że jest on synem znanego profesora i wykorzystaniu do tego asesora prokuratury uzależnionego w aspekcie ustrojowym od przełożonych, w sytuacji, gdy tego rodzaju sprawa winna zostać umorzona stanowi uchybienie godności urzędu z uwagi na naruszenie dobra asesora, przełożonych, a także podważenia autorytetu prokuratury, podczas gdy prawidłowe odczytanie treści i istoty wpisu, a także intencji autorki prowadzą w tej materii do wniosku przeciwnego i nakazuje traktowanie tego wpisu jako*

dopuszczalnej i uzasadnionej krytyki nie spełniającej wymogu uchybienia godności urzędu.

2. *Obrazę prawa materialnego w postaci art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze mającą wpływ na treść orzeczenia opisanego w pkt II orzeczenia poprzez błędne przyjęcie, że treść zamieszczonych przez X. Y. w dniu 7 lutego 2023 roku dwóch wpisów na portalu społecznościowym [...], upokorzyła autorkę aktu oskarżenia w sprawie [...] przeciwko znanemu raperowi o scenicznym pseudonimie „M.” (M. M.) poprzez zarzucenie jej braku siły i charakteru do formułowania ocen własnych, niezależnych od prezentowanych przez przełożonych, działanie powodowane nadgorliwością i mające na celu osiągnięcie sukcesu zawodowego, a nadto ujawnienie, że nie zostanie powołana na stanowisko prokuratora oraz zarzucenie przełożonym autorki doprowadzenie do postawienia M. M. w stan oskarżenia wyłącznie z uwagi na osobę jego ojca lub też „za nazwisko”, co stanowiło uchybienie godności urzędu z uwagi na naruszenie § 11 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Prokuratorów w sytuacji, gdy prawidłowa ocena treści wpisów w kontekście okoliczności im towarzyszących, prawdziwego charakteru oraz demaskowania negatywnej praktyki w prokuraturze, a także przy uwzględnieniu materialnoprawnej oceny deliktu dyscyplinarnego przemawiało za uniewinnieniem prokurator X. Y. od tego czynu.*

3. *obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a w tym:*

- *art. 7 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze wynikającej z bardzo dowolnej oceny dowodów, a przede wszystkim zeznań świadków P. M. oraz M. L. a także nie uwzględniania okoliczności wynikających z akt sprawy [...], które to dowody ocenione w sposób prawidłowy wskazywałyby na fakt, iż wpisy prokurator X. Y. przedstawiały prawdziwe*

okoliczności prezentując niewłaściwy sposób pracy prokuratury i w swej istocie nie mogły zostać uznane za uchybiające godności urzędu,

- *art. 410 k.p.k., art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze poprzez przyjęcie w opisie deliktu dyscyplinarnego w pkt II zachowania objętego pierwszym z przypisanych czynów, a obejmującego stwierdzenie, że upokorzyła autorkę aktu oskarżenia zarzucając jej brak siły i charakteru do formułowania ocen własnych, które to zachowanie miało miejsce w dniu 7 czerwca 2022 roku i nie wynikało z wpisów z dnia 7 lutego 2023 roku.*

Na podstawie tak skonstruowanych zarzutów wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie prokurator Prokuratury Rejonowej [...] X. Y. od popełnienia obu deliktów dyscyplinarnych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Podnoszone w wywiedzionym odwołaniu przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego zarzuty, oscylujące wokół wadliwości zaskarżonego rozstrzygnięcia w zakresie prawidłowości zastosowania podstawy prawnej ukarania obwinionej za czyn I oraz II przez sąd I instancji, okazały się zasadne, doprowadzając do orzeczenia reformatoryjnego. Zgodzić się bowiem należy z autorem odwołania, że w opisanym zakresie orzeczenie nie odpowiada prawu. Jednocześnie, odwołanie obrońcy obwinionej nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy podziela stanowisko sądu a quo, że wpisy obwinionej prokurator - X. Y. na portalu społecznościowym [...] (obecnie „[...]”) powinny być zakwalifikowane w kategorii wypowiedzi naruszających postanowienia z § 11 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Prokuratorów i stanowiły postawę do uznania, że X. Y. uchybiła godności urzędu prokuratora, a tym samym dopuściła się dwóch deliktów dyscyplinarnych.

Sąd Najwyższy zaaprobował w pełni dokonaną przez sąd I instancji ocenę dowodów. W pisemnym uzasadnieniu wyroku Sąd Dyscyplinarny I instancji poddał wszechstronnej analizie logicznej zgromadzone dowody. W sposób w

pełni przekonywujący, zgodnie ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, ustalił na jakich przesłankach faktycznych oparł swoje przekonanie co do wiarygodności dowodów i z jakich względów nie dał wiary pozostałym dowodom zgromadzonym w sprawie. Wnioski ocenne zostały wyprowadzone z całokształtu okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego, z tego też względu nie doszło do obrazy art. 410 k.p.k. Nie naruszono również dyrektywy prawdy wynikającej z treści przepisu art. 2 § 2 k.p.k. oraz zasady obiektywizmu o której mowa w art. 4 k.p.k. Tym samym Sąd Najwyższy uznał, że Sąd Dyscyplinarny I instancji dokonał oceny materiału dowodowego z zachowaniem wymienionych kryteriów, nie wykraczając poza granice określone dyspozycją art. 7 k.p.k. Jeszcze raz podkreślić należy, że Sąd Najwyższy nie stwierdził, aby sąd I instancji dopuścił się jakichkolwiek uchybień w toku procesu.

W niniejszej sprawie stan faktyczny nie budził wątpliwości. Kwestią sporną było natomiast ustalenie, czy prokurator X. Y. komentując prowadzenie sprawy przez asesora prokuratora - referenta w sprawie [...] na swoim koncie w serwisie [...] w dniu 7 czerwca 2022 r. i w dniu 7 lutego 2023 r. przekroczyła granice wolności wypowiedzi.

W tym kontekście należy zauważyć, że media społecznościowe stanowią współcześnie najbardziej popularne i ogólnodostępne forum debaty publicznej, a wypowiedzi zamieszczane za ich pośrednictwem korzystają co do zasady z ochrony przewidzianej w art. 54 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Jednocześnie specyfika mediów społecznościowych powoduje, iż ryzyko naruszenia dóbr prawnie chronionych jest w nich szczególnie wysoka.

Przez pojęcie wolności słowa należy rozumieć wolność wyrażania swoich poglądów, wolność pozyskiwania informacji oraz wolność rozpowszechniania informacji, a także możliwość korzystania ze środków masowego przekazu. Z

kolei zgodnie z przyjętym w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz doktrynie stanowiskiem, słowo „pogląd” powinno być interpretowane jak najszerzej, nie tylko jako wyrażenie osobistych ocen co do faktów, ale również przypuszczeń oraz opinii (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z 5 maja 2004 r., sygn. P 2/03, OTK ZU nr 5/A/2004, poz. 39 oraz z 23 marca 2006 r., sygn. K 4/06, OTK ZU nr 3/A/2006, poz. 32; zob. też. P. Sarnecki, uwaga 5 do art. 54, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz, red. L. Garlicki, t. III, Warszawa 2003).

Funkcja i ranga wolności słowa wielokrotnie stanowiły przedmiot rozważań polskich sądów, prowadzonych zarówno na tle Konstytucji, ustawodawstwa, jak i umów międzynarodowych. Dogłębna analiza tych kwestii przeprowadzona została również przez Sąd Najwyższy. W wyroku z 29 września 2000 r. (sygn. akt V KKN 171/98, OSNKW 2001/3-4/31), został wyrażony pogląd m.in., że: „Treścią wolności słowa – będącego pochodną wolności wypowiedzi – jest prawo nieskrępowanego wyrażania poglądów zarówno w formie mówionej, jak i do utrwalania tych słów oraz do ich publikacji w postaci pisma odręcznego, druku, zapisu dźwiękowego oraz zapisu za pomocą dźwięku i obrazu.

I tak, z jednej strony prokurator - ma prawo do wolności wypowiedzi, tak jak inni członkowie społeczeństwa. Z drugiej strony wolność ta nie ma charakteru absolutnego – gdyż wypowiedź prokuratora czy jego zachowanie może wpłynąć na ogólny wizerunek organów ścigania i stanowić argument na rzecz podważania niezależności prokuratury wobec innych ośrodków władzy publicznej.

Należy zauważyć, że Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu (ETPCz) już w wyroku z 7 grudnia 1976 r. (wydanym w składzie plenarnym) sformułował pogląd, w myśl którego swoboda wypowiedzi stanowi jeden z zasadniczych filarów społeczeństwa demokratycznego, jeden z podstawowych

warunków jego postępu i rozwoju każdej osoby. Swoboda wypowiedzi nie ma się przy tym ograniczać do informacji i poglądów, które są odbierane przychylnie, uważane za nieobraźliwe lub neutralne, lecz odnosi się także do tych, które obrażają, oburzają lub wprowadzają niepokój w państwie lub części społeczeństwa. Takie są wymagania pluralizmu, tolerancji, otwartości na inne poglądy, bez których nie istnieje demokratyczne społeczeństwo (zob. Handyside przeciwko Wielkiej Brytanii; por. I. Kamiński, Swoboda wypowiedzi w orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, Kraków 2003, s. 27-41). ETPCz w swoim orzecznictwie uznał także, że możliwe jest zastosowanie art. 10 EKPCz względem funkcjonariuszy publicznych, w tym przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości (zob. wyrok z 23 czerwca 2016 r., Baka przeciwko Węgrom, skarga nr 20261/12, pkt 140 i przywołane tam obszerne orzecznictwo). Jak jednak zauważył, od urzędników publicznych pełniących służbę w sądownictwie można oczekiwać, iż wykażą się powściągliwością w wykonywaniu prawa do wolności wyrażania opinii we wszystkich sprawach, w których istnieje prawdopodobieństwo, że powaga i bezstronność władzy sądowej mogą być kwestionowane, a ponadto wielokrotnie podkreślał szczególną rolę społeczną władzy sądowej, która jako gwarant sprawiedliwości, a więc fundamentalnej wartości w państwie prawa, musi cieszyć się zaufaniem publicznym, jeżeli ma z powodzeniem realizować swoje zadania (wyrok z 23 czerwca 2016 r. Baka przeciwko Węgrom, Skarga nr 20261/12, pkt 164 i przywołane tam obszerne orzecznictwo; postanowienie SN z 8 lutego 2023 r.). Odnosząc się do dopuszczalności publicznych wypowiedzi sędziów i prokuratorów ETPCz orzekł, że z uwagi na pełnienie przez takie osoby funkcji publicznej, w szczególności gdy dodatkowo działają jako reprezentanci stowarzyszenia sędziów i prokuratorów, mają nie tylko prawo, ale i obowiązek wypowiadania się na tematy związane z wymiarem sprawiedliwości i informowania opinii publicznej o wszelkich ważnych kwestiach w tej mierze,

byle mieściło się to w granicach dozwolonej krytyki (zob. wyrok ETPCz z dnia 9 marca 2021 r., skarga nr 76521/12 Eminağaoğlu przeciwko Turcji). Poza tym, istotne w ocenie ETPCz jest wyraźne rozróżnienie pomiędzy krytyką, a obrażą (zob. wyrok z 27 maja 2003 r., Skalka p. Polsce, skarga nr 43425/98, pkt 36.).

ETPCz w wyroku w sprawie Worm vs Austrii wyraził pogląd, że sądy nie mogą działać w próżni. Dyskusja dotycząca kwestii będących przedmiotem procesu karnego jest dopuszczalna zarówno w mass mediach jak i w społeczeństwie jako takim. Jednak należy pamiętać, że opinia publiczna przyzwyczajana do „spektaklu osądzania przez media” może w dłuższej perspektywie utracić przekonanie, iż sąd jest właściwym miejscem do decydowania w sprawach karnych o winie lub niewinności. Dlatego też państwo powinno dążyć do takiej sytuacji, że społeczeństwo szanuje sądy, wyraża zaufanie do ich rozstrzygnięć oraz bezstronności. Analogicznie należy odnieść się do organów ścigania.

W sprawie Pedersen i Baadsgaard przeciwko Danii ETPCz uznał, że prokuratorzy oraz wyżsi rangą funkcjonariusze policji są urzędnikami cywilnymi, których zadaniem jest przyczynianie się do właściwego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. W tej mierze stanowią oni część systemu sądownictwa w szerszym znaczeniu tego pojęcia. W interesie publicznym jest, by cieszyli się oni, jak sędziowie, zaufaniem publicznym. Może więc okazać się koniecznym, by państwo chroniło ich przed nieuzasadnionymi oskarżeniami (orzeczenie w sprawie Pedersen i Baadsgaard przeciwko Danii z 19 czerwca 2003 r., sygn. 49017/99, LEX nr 79554.). Podobne zapatrywanie zostało wyrażone w sprawie Lešnik przeciwko Słowacji (orzeczenie w sprawie Lešnik przeciwko Słowacji z 11 marca 2003 r., skarga nr 35640/97, LEX 79557), kiedy to ETPCz uznał, że granice dopuszczalnej krytyki w odniesieniu do urzędników cywilnych korzystających ze swych uprawnień mogą, co prawda, w pewnych okolicznościach być szersze niż w odniesieniu do

osób prywatnych. Jednakże nie można uznać, że urzędnicy cywilni świadomie wystawiają na szczegółową kontrolę każde swoje słowo lub postępek w stopniu, w jakim czynią to politycy i w związku z tym powinni być oni traktowani na równi z politykami, jeżeli chodzi o krytykę, jakiej poddawane są ich działania. Co więcej, urzędnicy cywilni (w tym prokuratorzy) muszą cieszyć się zaufaniem publicznym w warunkach wolnych od nadmiernego niepokojenia ich, jeżeli mają dobrze wywiązywać się ze swoich zadań. Może się więc okazać niezbędnym chronienie ich od obraźliwych i obelżywych ataków słownych w czasie pełnienia obowiązków. Wprawdzie nie ma wątpliwości, że w demokratycznym społeczeństwie jednostki są uprawnione do komentowania i krytykowania wymiaru sprawiedliwości oraz jego urzędników, jednak krytycyzm ten nie może przekroczyć pewnych granic. Z pewnością zostaną one przekroczone, gdy dana wypowiedź stanowiąca wyrażenie opinii nie zostanie oparta na określonej podstawie, w razie braku takiej podstawy opinia będzie uznana za przesadną (ang. *excessive*) (Orzeczenie w sprawie De Haes i Gijssels przeciwko Belgii z 24 lutego 1997 r., Reports 1997– I, s. 236, § 47; orzeczenie w sprawie Oberschlick przeciwko Austrii (nr 2) z 1 lipca 1997 r., Reports 1997– IV, s. 1276, § 33.).

Nie można przy tym wszystkim zapomnieć o potrzebie rozróżnienia „pomiędzy stwierdzeniem faktów a sądami wartościującymi. Podczas gdy istnienie pewnych faktów może być udowodnione, sądy wartościujące nie podlegają udowodnieniu. Wymóg udowodnienia sądu wartościującego jest niemożliwy do spełnienia i narusza sam w sobie wolność wyrażania opinii, która jest fundamentalną częścią prawa chronionego art. 10 EKPCz”. Jednak, nawet jeśli stwierdzenie jest równoznaczne z sądem wartościującym, proporcjonalność ingerencji może zależeć od tego, czy istnieje wystarczająca podstawa faktyczna dla zakwestionowanego stwierdzenia, albowiem nawet sąd wartościujący,

niepoparty podstawą faktyczną, może być nadużyciem (zob. orzeczenie w sprawie Turhan przeciwko Turcji z 19 maja 2005 r., skarga nr 48176/99, § 24).

ETPCz konsekwentnie podkreśla, że nawet wypowiedzi o charakterze opinii muszą opierać się na wystarczającej podstawie faktycznej, w przeciwnym razie nie korzystają z ochrony art. 10 Konwencji (zob. Orzeczenie w sprawie Jerusalem przeciwko Austrii z 27 lutego 2001 r., skarga nr 26958/95, § 43).

Zarówno zatem z orzecznictwa ETPCz, jak i dotychczasowego orzecznictwa SN wynika, że co do zasady prokuratorzy mogą korzystać z wolności wypowiedzi, pod warunkiem, że wykażą się powściągliwością w wykonywaniu prawa do wolności wypowiedzi, a w szczególności wypowiedzi te nie będą mieć charakteru obraźliwego. Powinność sprawowania urzędu prokuratora z godnością może zatem stanowić źródło ograniczeń w korzystaniu z wolności wypowiedzi, choć Sąd Najwyższy przyznaje, że granice te są zarysowane dość nieostro. Ograniczenia te mają na celu ochronę szeroko pojętego dobra wymiaru sprawiedliwości, jednak nie mogą iść w swojej surowości za daleko. Granica wolności słowa prokuratora przebiega więc tam, gdzie jego wypowiedź podważa autorytet organów ścigania, narusza zaufanie obywateli do bezstronności prokuratury, godzi w dobra osobiste innych prokuratorów, czy też tworzy wrażenie wewnętrznych konfliktów personalnych przenoszonych do sfery publicznej.

Jednocześnie należy podkreślić, że granice dopuszczalnej krytyki w mediach społecznościowych są istotnie węższe w odniesieniu do prokuratora niż w stosunku do polityków czy osób niepełniących funkcji publicznych, gdyż krytyka instytucji publicznych, w szczególności organów konstytucyjnych państwa, sędziów, prokuratorów może przybrać formę paraliżującą możliwość efektywnego wykonywania przez nich zadań w imię dobra wspólnego. Prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości jest niewątpliwie istotnym zagadnieniem o znaczeniu publicznym. Zachowanie powagi i

bezstronności wymiaru sprawiedliwości może stać się powodem usprawiedliwiającym wprowadzanie ograniczeń swobody wypowiedzi. Potwierdza to art. 10 ust. 2 EKPCz, który w swej treści zawiera klauzulę dotyczącą wymiaru sprawiedliwości.

Powyższe stanowi istotę niniejszej sprawy, dlatego Sąd Najwyższy uznał za konieczne szersze odniesienie się do problematyki granic wolności wypowiedzi prokuratora w przestrzeni mediów społecznościowych, albowiem właśnie ta sfera stała się obecnie jednym z głównych obszarów potencjalnych naruszeń standardów etycznych przez osoby wykonujące zawody zaufania publicznego.

Obwiniona – prokurator z wieloletnim stażem - X. Y., która znana jest w przestrzeni publicznej z walki o niezależność prokuratury i praworządność w Polsce, nie posiadając rzetelnych informacji o zebranych w postępowaniu przygotowawczym materiale dowodowym, a zatem bez jakiegokolwiek podstawy merytorycznej pozwalającej na prawidłowość podjętych w sprawie decyzji, skomentowała na swoim serwisie [...] w dniu 7 czerwca 2022 r. skierowanie aktu oskarżenia w sprawie [...] Prokuratury Rejonowej [...] w [...], w sposób, kwestionujący posiadanie przez asesora - autorkę aktu oskarżenia waloru nieskazitelnego charakteru w rozumieniu art. 75 § 1 pkt 2 ustawy Prawo o prokuraturze oraz podważyło autorytet prokuratury jako organu stojącego na straży praworządności.

Oczywiście, Sąd Najwyższy wskazuje, iż dopuszczalna jest krytyka systemowa, organizacyjna lub legislacyjna, niemniej jednak należy odróżnić ją od krytyki personalnej i to osoby zajmującej niższe stanowisko w hierarchii zawodowej. Granica wolności słowa zostaje zatem przekroczona wówczas, gdy wypowiedź odnosi się do konkretnej osoby, zawiera oceny jej kompetencji zawodowych, podważa rzetelność lub uczciwość wykonywania obowiązków, a

przede wszystkim nie jest oparta na zweryfikowanych faktach, a na przypuszczeniach.

Stąd też należało uznać, iż momentem przekroczenia granicy wolności słowa w z zakresie czynu z pkt I była chwila, w której wypowiedź obwinionej przestała być wyrazem poglądu, a stała się nieuprawnionym zarzutem, skierowanym przeciwko konkretnej osobie – asesorowi prowadzącemu postępowanie, który nie był anonimową osobą. Trudno w takiej sytuacji uznać, że owa krytyka była próbą zobrazowania nieprawidłowej działalności organu ścigania jakim była prokuratura. Sąd Najwyższy w wyroku z 28 marca 2003 r., sygn. akt IV CKN 1901/00 wskazał, że *prawo do krytyki nie może być wykonywane w taki sposób, aby naruszało dobre imię lub cześć krytykowanego (...).*

Znamiennym jest, że krytyka sposobu prowadzenia postępowania wymierzona została w asesora prokuratorskiego – osobę na niższym szczeblu kariery, przez prokuratora, walczącego o przywrócenie niezależności prokuratury oraz godności prokuratorom.

Podobnie, choć nieco surowiej należało ocenić także drugi z przypisanych obwinionej czynów. Obwiniona nie tylko dokonała wpisu, w oparciu o doniesienia medialne dotyczące zapadłego w dniu 7 lutego 2023 r. w sprawie o sygn. [...] orzeczenia Sądu Rejonowego [...] w [...] umarzające postępowanie, dezawuuując pracę konkretnego prokuratora, ale także skomentowała ten wpis, odnosząc się bezpośrednio do prowadzącej postępowanie, wskazując, że już niedługo nie będzie prokuratorem.

W takiej sytuacji nie sposób mówić o ochronie prawa do krytyki, gdy proporcje nie zostały zachowane, a krytyka przekroczyła granicę wolności wypowiedzi, przybrała formę bezpodstawnej i bezcelowej agresji, wymierzonej w konkretną osobę. Po przekroczeniu tej granicy wypowiedź przestaje korzystać z konstytucyjnej i konwencyjnej ochrony, a staje się zachowaniem sprzecznym

z godnością urzędu oraz zasadami etyki zawodowej, uzasadniającym odpowiedzialność dyscyplinarną.

W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, iż odstąpienie od wymierzenia X. Y. kary za czyn z pkt I było słuszne, a wymierzona obwinionej w pkt II kara była w pełni adekwatna. Należy bowiem zważyć na konieczność zachowania równowagi pomiędzy odpowiedzialnością dyscyplinarną a tzw. efektem mrozącym. Odpowiedzialność dyscyplinarna nie może prowadzić do całkowitego wyłączenia prokuratorów z przestrzeni mediów społecznościowych czy debaty publicznej. Dokonane w pkt I i II orzeczenia zmiany stanowiły jedynie korekty w zakresie prawidłowości zastosowania podstawy prawnej.

Jednocześnie Sąd Najwyższy wyeliminował w punkcie II orzeczenia sformułowanie „zarzucając jej brak siły i charakteru do formułowania ocen własnych, niezależnych od prezentowanych przez przełożonych”, stanowiącego powtórzenie opisu czynu z pkt I.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 166 ustawy prawo o prokuraturze.

[M. T.]

[r.g.]

Jarosław Gałkiewicz Wiesław Kozielowicz Barbara Skoczowska